

Oponentský posudek bakalářské práce Kateřiny Joskové: *Pojem úzkosti ve filosofii Jean Paul Sartra a Karla Jasperse*

Pro představení dvou pojetí úzkosti u zmíněných autorů si autorka zvolila v případě Karla Jasperse text nazvaný *Mezní situace* a u J.-P. Sartra *Existencialismus je humanismus* (s odkazem na *Bytí a nicotu*, se kterou bohužel nakonec nepracuje, protože zde by se nabízelo mnohem bohatší srovnání úzkosti z nicoty přítomné u obou autorů). Jak sama uvádí, tak se v úvodu práce soustředí na definování existencialismu, jeho vývoj a obecné principy. Dále se zaměřuje na formulaci pojmu úzkosti, nabízí hlubší pohled na to, jak úzkost formuje vnímání sebe sama i bytí ve světě. Práce je přiznaně deskriptivního a komparativního charakteru, přičemž právě v závěru autorka srovnává pojetí úzkosti z pohledu obou filosofů.

Musím velmi ocenit jasný a přínosný koncept i povahu práce, její přehlednost a uspořádání. Až na drobná zaváhání je čtivá. Přesná práce s primárními texty jednoznačně ukazuje na jejich dobrou znalost, avšak občas při důkladnějším čtení narazíme na formulační neobratnosti, ne snad přímo chyby, které by bylo potřeba ujasnit.

Chtěla bych se např. zeptat, jak mám rozumět pasáži o kvietismu na str. 15, kde autorka píše: „Podle Sartra ale právě kvietismus pobízí k činům, který umožňuje člověku existovat.“

Dále pak na straně 17 nerozumím tomu, proč autorka odstavec o Kantovi a Voltairovi uzavírá tvrzením: „Sartrova filosofie se tak liší od ostatních ateistických existencialistů.“ Považuje je tedy také za ateistické existencialisty? Pochopila jsem to tak, že ji mate Sartrova věta, kterou navazuje na tento výklad a dává ho kontrastu s vlastní filosofií.

Str. 29: „Když se rozhodujeme skrze naši svobodu, cítíme, že nejsme svobodni sami sebou, ale že jsme si vlastní svobodě darováni. Člověk neví čím, ale je si darován transcendencí.“ Jsme tedy podle Jasperse darováni vlastní svobodě, nebo je nám tato darována?

Uvedené příklady považuji spíše za drobné nejasnosti (datace vzniku existencialismu), do kterých zahrnuji i překlepy a terminologickou nejednotnost (existencialismus/existencialismus).

Měla bych však dvě otázky, či témata k závěrečné diskusi. Autorka definuje člověka jako bytost, která musí vždy volit v nějaké situaci, a dále tematicky navazuje: „Je svobodnou bytostí s neomezenými možnostmi volby.“ (str. 20) Podobně i na straně 22.

Znamená tedy pojem absolutní svobody svobodu neomezenou, svobodu se neomezenými možnostmi bez ohledu na situaci, v níž se nacházíme? Nebo je naše svobodná volba situovaná? Proč tedy Sartre mluví o situaci?

A druhou poznámku mám ke straně 19: „Náhoda nebo osud v životě člověka neexistuje. Svoboda proto umožňuje člověku vlastní svobodnou volbu.“ Když pomineme, že druhá věta je tautologií, skutečně podle Sartra náhoda neexistuje? Co jiného je tedy ona vrženost člověka do světa?

Předloženou práci doporučuji k obhajobě s hodnocením výborně.

V Praze 2.6. 2024

Mgr. Taťána Petříčková, Ph.D.